

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 21. september 2020
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Mikkel Holt Christensen
Sagsnr.: 2020-0030-4561
Dok.: 1581577

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 1631 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 7. august 2020. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karina Lorentzen Dehnhardt (SF).

Nick Hækkerup

/

Niklas Velling Johansen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 1631 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren oplyse, om bistandsværgeren reelt kun er en klagevejleder med samme opgaver som patientrådgiverne?”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Sundheds- og Ældreministeriet, der har oplyst følgende:

”Patienter, som enten er tvangsindlagt, tvangstilbageholdt eller undergivet tvangsforanstaltninger, har ret til at få beskikket en patientrådgiver, jf. psykiatrilovens § 24, stk. 1.

Patientrådgivere skal vejlede og rådgive patienten med hensyn til alle forhold i forbindelse med indlæggelse, ophold og behandling på psykiatrisk afdeling, jf. psykiatrilovens § 24, stk. 2. Patientrådgiveren skal endvidere bistå patienten med iværksættelse og gennemførelse af eventuelle klager.

Det er muligt at klage til Det Psykiatriske Patientklagenævn over bl.a. afgørelser om tvangsindlæggelse og tvangsforanstaltninger, herunder tvangsfiksering og tvangsmedicinering, jf. psykiatrilovens kapitel 10. Retspsykiatriske patienter er dog undtaget muligheden for at klage over afgørelser om tvangsindlæggelse, tvangstilbageholdelse og tilbageførsel, jf. § 2, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1414 af 10. december 2010 om personer indlagt på psykiatrisk afdeling i henhold til strafferetlig afgørelse.

Sundheds- og Ældreministeriet kan for så vidt angår spørgsmålet om klage over behandling endvidere oplyse, at det fremgår af betænkning nr. 1109/1987 side 87, at patientrådgiveren ikke er værge for patienten og normalt ikke er beføjet til at handle på egen hånd uden patientens samtykke.

Herudover er det angivet i betænkning nr. 1068/1986, bind 2, side 350, at en patientrådgiver som udgangspunkt ikke skal tage initiativ, hvis patienten selv magter at gøre dette, medmindre patienten anmoder rådgiveren herom. Det er i øvrigt specificeret, at patientrådgiveren ved jævnlige samtaler med patienten skal afklare, om denne ønsker, at rådgiveren skal handle på hans vegne og i bekræftende fald først gøre dette efter at have drøftet det ønskelige heri.

Vedrørende selve patienten er det anført i betænkning nr. 1068/1986, bind 2, side 343, at en patient, der får beskikket en patientrådgiver, er lige så myndig og habil, som vedkommende var, før beskikkelsen fandt sted. I forlængelse heraf fremgår det, at en frihedsberøvet sindssyg person ikke er umyndiggjort i hverken økonomisk eller personlig henseende. Patienten har –

så længe den givne tvangsforanstaltning varer – blot fået tildelt en særlig tillidsperson, som den pågældende kan rådføre sig med.

Omvendt fremgår det af betænkning nr. 1068/1986, bind 2, side 350, at i det tilfælde patienten ikke selv er i stand til at handle eller tage stilling til, hvad der eventuelt bør gøres, påhviler det patientrådgiveren på egen hånd at varetage patientens interesser bedst muligt og navnlig at sikre, at frihedsberøvelse og anden tvang ikke anvendes i videre omfang end strengt nødvendigt. Det anføres i denne sammenhæng i betænkningen, side 406, at patientrådgiveren skal påse, at der klages over en given tvangsforanstaltning, hvis der er belæg herfor – også når patienten ikke selv er i stand hertil eller blot ikke magter at tage et sådant initiativ.

Patientrådgiveren skal således sætte sig i patientens sted og handle, som patienten måtte antages selv at have ville gjort, når patienten undtagelsesvist er forhindret i at varetage sine interesser som følge af sin sindssygdom.

Således er det Sundheds- og Ældreministeriets vurdering, at det som overvejende hovedregel kræver patientens samtykke, hvis patientrådgiveren skal indgive en klage til Det Psykiatriske Patientklagenævn. Det kan dog ikke udelukkes, at der kan være særlige tilfælde, hvor patienten ikke er i stand til selv at klage, og at det efter omstændighederne er tydeligt, at det både vil være i patientens interesse og patientens eget ønske, at patientrådgiveren klager til Det Psykiatriske Patientklagenævn. Ministeriet understreger i denne forbindelse, at dette ikke indebærer at patientrådgiveren betragtes som værge for patienten, eller at patienten umyndiggøres. Patienten kan således altid selv trække klagen tilbage, hvis patienten efter patientrådgiverens indbringelse af klage ikke ønsker at gå videre med klagen.

Da bistandsværger på samme vis som patientrådgiverne skal rådgive og vejlede den retspsykiatriske patient, herunder med at udforme klageskrivelser, jf. bistandsværgebekendtgørelsens § 8, stk. 2, formodes det, at den ovenstående vurdering tilsvarende gælder for bistandsværger.

Således vil det i særlige tilfælde være muligt for en bistandsværge at indgive en klage i de tilfælde, hvor den retspsykiatriske patient ikke selv er i stand hertil.

Det bemærkes til støtte herfor, at bistandsværger ofte er den retspsykiatriske patients nærmest pårørende, hvorfor det derfor formodes, at bistandsværgeren vil varetage patientens interesser bedst muligt og sikre, at frihedsberøvelse og anden tvang ikke anvendes i videre omfang end strengt nødvendigt.”

Der henvises desuden til de samtidige besvarelser af spørgsmål nr. 1628 (Alm. del) og spørgsmål nr. 1640 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg.